

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztoztörökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések olcsó árakban szerinti. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postakártyapénztári cheque-számla 10,489. szám.

A jótékonyosság.

Nagy gondolkozók is vannak azok között, a kik a jótékony-ságot elítélik és abban káros, sőt fejlődésellenes tünetet látnak.

Állítólag Darwin is, élete utolsó napjaiban, nagy aggodalmakkal eltelve beszélt az emberiség jövőjéről és keserűen panaszkodott amiatt, hogy az egyre szaporodó jótékony-sági intézmények a gyöngék, a nyomorultak fölsegítését immár divatos jel-szavá avatták és azokat, a kiknek fennmaradása önmagukban és utódaikban az egész és a fejlődés szempontjából csak káros lehet, a jótékony-ság nem engedi kiválasztani, hanem a természetes kiválasztás pusztító kar-jai közül kiragadva, szeretettel magához öleli.

A jótékony-ságot elítélő elmé-letek általában abból indulnak ki, hogy a jótékony-sággal, a fennmaradásra önerejükkel kép-telen, rendesen gyöngé, dege-nerált alakokat tenyésztünk ma-gunk körül, a társadalmi bajokat okozataikban tápláljuk, a helyett, hogy minden erőnkkel és figyel-münket az okok kiirtása felé for-dítanók.

A szociáldemokrata párt is, a mint tapasztalhattuk, dühös el-lensége minden társadalmi és apró, részleges reformokban je-lentkező állami jótékony-ságnak.

A szociálisták szerint a társa-dalom és állam ezekkel a jóté-kony-sági intézményekkel a mai berendezés korhadt, a lebontásra alapjában és egészében megérett épületét tatarozza, támasztgatja alá és így a jótékony-ság arra szolgál, hogy kitolván az új épület felállításának szükségét, mesterségesen fentartsanak egy épületet akkor is, amikor pedig az idők természetes folyása sze-rint annak helyén új épület kel-lene álljon.

Ezért a szociáldemokrata párt tulzó része szerencsétlennek és lehetetlennek tartja a békés együttműködést a polgári társa-dalomból kinőtt pártoknak még azon részével is, a mely — az ő megtisztelésük folytán — a „feudális herék” név helyett a „polgári reformerek” nevet vi-seli.

Kitérve ezen állításra, mi, ha jól megnézzük a dolgokat, azt vesszük észre, hogy ezek a pol-gári reformerek nem egy régi épület foltozgatásán fáradoznak, hanem annak a bizonyos új

épületnek részenként való elő-állításán. A korhadt falakat és oszlopokat nem alátámasztják, hanem ujjakkal helyettesítik és teszik mindezt azért, hogy az egyszerre való lerombolás és fölépítés szükségét s az ezekkel járó nagy rázkódásokat kikerül-jék. S ha mégis állandó gúny-nak és gyaláznak vannak ki-téve a szociáldemokrata párt részéről, ebből csak az követ-kezik, hogy az elvtársaknak nem is annyira az az új épület fon-tos, hanem első sorban és inkább a chaosz, a zavar, sőt azt sem bánnák, ha a leomló épület maga alá temetné a „burzsoákat” s az épületrészek embervérben úgy egy kicsit uszálkálnának...

A jótékony-ságot teljesen és minden formájában perhorresz-káló elméletnek igazi alapja alig van.

Először azért, mert már abban is az embernek természeti erők fölé emelkedését, tehát minden-képpen örvendetes jelenséget kell látnunk, hogy a nyomor és a természetes kiválasztás más eszközei nem szedhetik olyan nagy mértékben és olyan nagy kiméletlenséggel az emberek so-raiból áldozataikat, mint például az állatvilágból. És nagyon furcsa képet kellene alkotnunk az em-berről, a kultúrányról s főleg a jelen és az elkövetkezendő szá-zadok emberéről, ha a hatalom mindenkor birtokosait csak úgy tudnók meggyőzni az általuk védett berendezés helytelen, avult voltáról, csak úgy tudnók a haladás eszméinek acceptála-sára rákényszeríteni, ha ezeket és ezeket a nyomor és bűn martalékául odadobunk.

Másodszor azért, mert tagad-hatatlan ugyan, hogy az egyéni szervezetlen jótékony-ság igen ká-ros következményekkel járhat és a fejlődést igen hátrányosan be-folyásolhatja, de mivel a jóté-kony-ságot ma már az állami szociálpolitika és a különböző társadalmi intézmények mindin-kább föl-szivják és a jótékony-ság ezen szervezett formájában az emberi fejlődést nagy fokban előmozdítja, elesnek vagy leg-alább is nagyon ritkán mutat-koznak azon káros következmények, a melyekre az elmélet a maga következtetéseit fekteti.

Senkisem fogja például leta-gadni, hogy a szervezett jóté-kony-ságnak az a fájtaja, a mely a bűnök és erkölcsi elzülléseket akarja meggátolni és pedig úgy,

hogy azoknak elejét veszi, szó-val e tekintetben preventív jel-legű, (a milyen például a gyer-védelem is,) nemcsak nem befo-lyásolja hátrányosan a fejlődést, hanem a helyes és igazságos kriminálpolitikának olyan nél-külözhetetlen eszköze, melynek létjogosultságát éppen az újabb kor, a modern tudomány ismer-tette el.

A gyermekvédelmi intézmé-nyek az elhagyott, elzüllött és a kellő gondozást nélkülöző gyer-mekek-fölkarolásával sok embert terelnek a kórházak, tébolydák börtönök felé vezető széles ut-ról, a becsületes, hasznos élet és produktív munka ösvényére.

Harmadszor és utoljára azért, mert bármennyire át is vonul a jótékony-ság az állami és társa-dalmi intézményekbe, mindig marad tere az egyéni jótékony-ságnak és az egyéni jótékony-sággal szemben minden ckos-kodás, minden elmélet, egysze-rűen fölösleges, mert hiábavaló munka.

És pedig az emberi természet miatt. Az emberi természetnek a sympathia majdnem alapösztöne. A míg az emberi természet ilyen marad, addig mások sorsa mindig kiváltja belőle a sympa-thikus érzést, ennek hatása alatt pedig az emberek csak a nyo-mort, annak áldozatát látják és nézik, nem gondolnak se előz-ményekre, se következményekre, szóval nem okoskodnak, nem töprengnek, hanem tesznek.

Nem kérdezik, hogy Husz Áb-rahámnak esetleg gyilkos hajla-mokkal terhelt utódairól, vagy a személy és vagyon biztonsága s a jogrend védelmében hősként elhullott Péterfi Ádám rendőr árváiról van-e szó, hanem egy-formán segítségére sietnek mind-azoknak, a kik sirnak és szen-vednek...

Ma óriási felháborodással neki ront a tömeg a rablógyilkosnak, holnap pedig, amikor a büntető hatalom lesújt a tettesre és eset-leg életétől fosztja meg, őszintén könnyet hullat ugyanaz a tömeg felette...

Ebben az esetben igazán ta-láló az a régi, de bölcs mondás, hogy mert nem az észbeli ké-pesség, hanem az érzelmvilág határozza el az embert az állattól, mikor megszólal az érzelem, némuljon el az ész...

Bálint Endre.

Hadak útja.

Vannak foltjai a haza területének, hol gyűlölettel néznek a mi vihar-tépte zászlónkra, vérből, becsületből, tiszta reménységből font szép nem-zeti színeinkre. Elégé sajnálni való dolog, hogy akik e színekre gyűlöl-ködnek, azok nem látják be sok ne-héz küzdelmünket, amivel becsületet szereztünk ama színeknek. Amivel örök érdemet szereztünk egész Európa kulturális előhaladásának örökös vé-delmében. Amivel jogot szereztünk egész Európa szemeláttára, hogy nemzeti színeinket büszkén viselhes-sük s hogy ezek megbecsülését min-denkitől megkövetelhes-sük.

Mégis, mégis... Lám a „prudens ac circumspexus” szász szomszéd is dohog a mi színeink ellen. Éppen most vesszük a hírt, hogy tornyos, fellegrváros Segesvár városában mi-féle prűszkölés folyt le a nemzeti-szinű plakátok ellen, miket a Petőfi-ünnepek alkalmából az ottani magyar-ság kibocsátott. Híradás szerint a kiragasztás után rövid negyedóra alatt mindenünnen letépdették a plakátokat s hiába pótolták ujjakkal, ezeket is lefeszegették a falakról.

Szász szomszédainknak ezt az érzékenykedését csak úgy hozzuk fel, mint valami beteges tünet pél-dáját. Próbáljuk, hogy mentegető okot is hozzunk fel erre az érzé-kenykedésre. Ők is fogynak, sorva-doznak; őket is tizedeli a kivándor-lás és szaporaságuk is folytonosan csökken. Ezen való keserűségükben vakulnak el annyira, hogy azokra a magyar színekre agyarkodjanak, a melyeknek védelmé alatt ide begyar-matosodhattak.

Nem! ez az agyarkodás mitsem segít rajtuk. Sőt ellenkezőleg be kell látni, hogy ezzel azt a természe-tes segítséget távolítják el maguktól, amit a mi barátságunk adhatna. Hi-szen nem lehet panaszkodni arra, hogy őket szorgalmas voltukért meg nem becsültük s gazdálkodó, kereskedő és ipari képességeiknek elismeréssel nem adóztunk. Ellenkezőleg, Erdély történetének legküzdelmesebb és leg-csillogóbb idejében is őszinte test-vérséggel együttértett a magyar, szé-kely és szász nemzet. Mi ezt nem feledjük, de követeljük, hogy ők se feledjék.

A Székely Szövetség idei kon-gresszusán a székely telepítés kérdésében is bizonyára fel fog me-rülni ez a visszaemlékezés. Erdély-nek a magyar államot megbecsülő társadalma kell, hogy behatoljon azokra a területekre, honnan idegen érzések áradata hömpölyög az or-szágból kifelé. Ez az idegenség a magyar állam szellemi közösségéből

való kivágódás nemzeti veszedelem nekünk is, de a hosszú századokon keresztül velünk fejlődött és faji elszigeteltségben levő szászokra is. Ha a nemzeti veszedelemmel szemben a hagyomány elhozza Csaba királyfi népét; ha megindul a „Hadak útja“, hogy az idegenbe való kiáradással szemben szirteket és szigeteket formáljon, akkor ennél az államot mentő munkánál a szászok testvériségére is úgy számíthatunk, mint a régi küzdelmes időkben. És ha a testvériség helyett agyarkodással fogadnak, akkor a „Hadak útja“, vagyis a székelység magyar államhoz hű vágyódása el fogja tiporni az agyarkodó szellemet is. Nem hatalmi eszközökkel, nem nyers erővel, hanem a művelődés, az okos szerveződés fölényével. A székelgyűléseknek éppen az a főhivatásuk, hogy biztosak vagyunk benne, hogy az eddigi lelkeségben való kitartással be is töltik fényesen ezt a hivatásukat.

Tisztelet hát a nemzeti színeknek, mert „Hadak útja“ kél a védelmükre.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház július 2-iki üléséből.

En azt a fáradságot vettem magamnak, nehogy egyoldalúságai vádoltathassam, hogy nemcsak a székelgyűlési viszonyokat igyekeztem meg tanulni, hanem harminckilenc vármegyéből kértem információt abban a tekintetben, hogy ennek a törvénynek a hatása milyen lesz a kisgazdáknak, vajjon helyesnek, jónak tartják-e a kisgazdák, kisiparosok és mindenütt a kisgazda-társadalom legnagyobb örömmel fogadta a törvényjavaslatot.

Nem állhat az, amit Éber Antal képviselőtársam mondott, hogy éppen a kisgazdát érinti ez a legsúlyosabban, mert a hitel levegőjét elvonja. Elvonják tőle a hitel levegőjét, de melyiket? Az uzorahitelét. Annak fülledt, fullasztó levegőjét, azt vonják el, azt pedig elvonni államkötelesség.

Hiszen mi történik a hitelezővel? A mint én gondolom, mondom, a termelési hitelt a legszabadabbá kell tenni, minden módot fel kell használni, hogy a termelési hitel könnyebben hozzáférhető legyen; de a fogyasztási hitelt bizonyos tekintetben korlátozni kell.

De mit látunk? Azt látjuk, hogy egyes ügynökök végigjárják a falut és ha a szegény ember nem akarja igénybe venni a hitelt, nem akar rendeltetést tenni, akkor csábítják, hogy „csak a nevéért kell aláírni, hogy maga a legbecsületesebb ember a faluban, csak írja alá“. Akkor aztán jön a portéka, a mit nem kívántak, nem rendeltet és nincs rá mód, a büntetőtörvénykönyvben sincs eszköz, hogy megszabaduljon a káros kötelezettség teljesítésétől a megcsalt kisgazda, kisiparos, kiskereskedő.

Az egész modern hitel a személyi hitelen alapul. A személyi hitelhez nem kell sem kékszőrű tehen, sem kettős szárnyú fényezett szekrény, sem anyagölve 4 malaccal — ezek dominálnak a foglalási jegyzőkönyvben, — hanem kell becsület, szorgalom, megbízhatóság, egyéni tisztesség. A ki csak azért adott a kisgazdának

néhány forintot, mert számított arra, hogy utolsó tehenét ki tudja vezetni az istállóból, arra számított, hogy utolsó vetőmagjára ráteheti a kezét, arra számított, hogy hajléktalan földönfutóvá tudja tenni, az a törvényhozástól kiméletet nem érdemel.

Az pedig, a ki a személyi hitelt a szó nemes értelmében magyarázta és embertársában a munkát, a szorgalmat, a fáradozást, a becsületességet, az egyéni tisztességet honorálta a hitelnyújtásával, azt a törvény sem fogja tönkretenni, az maga is hozzájárul a törvény megszavazásához, csak igennel szavazhat a törvény elfogadására.

Ezért tartom fontosnak, ügdyöntő fontosságúnak, hogy bevétessék a rendelkezés, hogy visszaható erővel ne birjon egy esztendőre.

Ha bevétetik a halasztás, akkor képmutatás volt az egész akció a kisgazda érdekében, akkor nincs komoly alapja, értelme, mert egy esztendő alatt keresztülvitetik a razzia, kiirtanak minden szegény embert, a kinek csak egy fillér adóssága van; a sok költség, a mely a gyors eljárás folyamán felmerül, az árverések és mindenféle költségek tönkrejuttatnak minden egyes gazdát. Egy év alatt éppen elég idő volna, hogy a kisembereket az utolsó vagyonkájuktól megfossszák, hajlékukból kiűldözzék. Azért szükséges, én legalább a sürgősséget mindig úgy értelmezem, hogy védjük a kisembereket a kapzsiság ellen.

Hiszen vannak jóhiszemű, becsületes hitelezők, a kik nem törekednek az egyéni egzisztenciák tönkretételére, de igyekezünk, hogy mielőtt az uzorahitelezők kinyitják szemüket, mielőtt kinyújthatják karmaikat, már azelőtt szentesítsék a törvény és mondassék ki, hogy a megjelölt kedvezmények a szentesítéstől fogva kezdődnek.

Ezzel megmentjük a kisgazda-társadalmat, a kisiparost, a kiskereskedőt és a kisemberek egzisztenciájának megmentésével törvényhozási kötelességünket méltóan és hiven teljesítjük és igazán szociális munkát végezzük.

Abban a hiszemben, abban az erős tudatban, hogy az igazságügyminiszter, akiben volt elég szociális érzék arra, hogy ily javaslatot idehozzon, megmarad álláspontja mellett, és egy esztendő kinyújtással a törvény végrehajtását nem engedi elhalasztani és a kisgazdát nem engedi az uzorásoktól elpusztulni, ebben a hitben, ebben a feltevésben a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A kormány és a takarmányhiány.

A földmivelésügyi miniszter már azóta, hogy a folyó év május és június hava rendkívül csapadék-szegény volt, a szokott mértéken felül is behatóbb figyelemmel kísérte a mezőgazdasági helyzet fejlődését. Az utóbbi időben pedig a miniszter intézkedése folytán sok ezer statisztikai jelentés érkezett a miniszterhez, melyek egyrészt tiszta képet szolgáltatnak arról, hogy az ország egyes részeiben határozottan inséges takarmányviszonyok vannak, melyek kor-

mányintézkedéseket is igényelnek — másrészt már ezek a jelentések is abba a helyzetbe juttatták a minisztert, hogy a folyó évi augusztus hó elsején tartott minisztertanácsot megelőzőleg már saját hatáskörében is számos intézkedést léptessen életbe a helyzet enyhítése végett.

A földmivelésügyi miniszter előterjesztése folytán a minisztertanács is behatóan foglalkozott a helyzet megvitatásával és elhatározásában különös súlyt helyezett arra, hogy az ország egy részében nem sikerült takarmánytermés dacára a kisgazdák állatállománya megvédelmeztesse. E végre a minisztertanács a földmivelésügyi miniszternek az általa kért tágkörű felhatalmazást megadta s ebben a keretben a súlypont a vidéki gazdasági egyesületekre helyeztetik, melyek a magyar kir. állattenyésztési felügyelőkkel és a törvényhatóságokkal együttesen fognak eljárni.

A minisztertanács határozatából kifolyólag egyúttal a pénzügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter is szívesen felkarolták a szűk takarmányviszonyok folytán előállott nehézség helyzet orvoslását, amennyiben a pénzügyminiszter mielőbb intézkedni fog, hogy a mezőgazdasági szeszfordéból származó mosléknak általában kívánatos szabadabb forgalmát lehetővé tegye, a kereskedelemügyi miniszter pedig szállítás- és mindennemű erőtakarmányok vasuti szállítása tekintetében a legmesszebbmenő engedelményeket teszi.

A földmivelésügyi miniszter egyúttal, ki az intézkedések egész sorát foganatosítja abból a célból, hogy a bürokratikus eljárás lehetőleg mellőztessék, Ottlik Iván államtitkár elnöklete alatt ezeknek az ügyeknek intézésére bizottságot alakított, melynek tagjaivá Darányi Béla, Pirkner János, Éberg János miniszteri tanácsosok, Szomjas Lajos és György Lóránd miniszteri osztálytanácsosok neveztettek ki. Végül arról is értesülünk, hogy a földmivelésügyi miniszter legelső sorban a leginkább sújtott törvényhatóságok területén levő gazdasági egyesületek elnökeivel személyesen is közvetlen érintkezésbe lépett.

Méhészek gyűlése.

Borszéky Soma, nyug. miniszteri osztálytanácsos, a napokban Bécsújhelyen tartandó méhészeti vándorgyűlés elé a következő indítványt terjesztette: Mélyen Tisztelt Vándorgyűlés! Van szerencsém jelenteni, hogy én az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettől megbízást nyertem az iránt, hogy folyamodjak ezen vándorgyűléshez annak elhatározása végett: hogy a német osztrák és magyar méhészek vándorgyűlése 1910. évben egy méhészeti kiállítás kapcsolatban, Magyarországon tartassék meg.

Földmivelésügyi miniszterünk Dr Darányi Ignác Öngyméltósága is a legmelegebb érdeklődéssel viseltetik egyesületünk ezen mozgalma iránt, hogy a külföldi méhésztársainkat 1910 ben hazánkban üdvözölhessük. Hogy hazánk mely városában tartatnék meg a vándorgyűlést erre nézve csak később lesz módunkban határozni.

Ezen megbízás alapján tisztelettel kérem az elnökséget, hogy az

Országos Magyar Méhészeti Egyesület ezen óhaját elfogadás végett, ezen vándorgyűlésen előterjeszteni szíveskedjék.

Nagyon örövendék, ha a magyar méhészek általános óhajátának megfelelőleg azon kellemes helyzetbe jutnék, hogy hazánkba visszaérkezve ezen ügyről reánk nézve kedvező jelentést tehetnének.

Szomszédságunk természetes okból szükségessé teszi, hogy nemzetgazdasági érdekeink, nevezetesen a méhészet felvirágzását szem előtt tartva mézterményeink előállítását értékesítését kölcsönös egyetértéssel előmozdítani igyekezzünk.

Igaz sajnálatunkra, mindeztideig nem ápolgattuk barátságos összeköttetéseinket oly mértékben, amint azt őszinte érzésünk által vezéreltetve óhajtottuk volna. Ezen körülmény oka azonban korántsem az volt, mintha közömbösek lettünk volna a vándorgyűlések áldásos működése iránt, hanem saját hazánkban oly nehéz munkára vállalkoztunk mely teljesen lekötötte minden erőnket. Egyesületi tagjainknak belénk vetett bizalmának teljesen megfelelni iparkodtunk és elsősorban együletünk zilaft viszonyainak rendezésére kellett minden anyagi erőnket, időnket és munkálkodásunkat fordítani.

Jelenleg midőn országos egyesületünk ismét virágzásnak indult, örömmel állunk a hozzánk oly sok más szállal is kapcsolt szomszéd-államok méhésztársainak mellé azon eltökélt szándékkal, hogy a méhészet ügye javára való becses munkálkodásukban hű társaik leszünk.

Méltassák kérem indítványoma, szíves jóindulatokra.

Bécsújhely, 1908. augusztus 10.

Borszéky Soma,
nyug. min. oszt.-tanácsos
igazg. tag.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rp. Keserű labdacok a Bömbölde** részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Eső után derült az ég,
Ránk is kerül majd a sor még,
Nem engedjük jó hírünket,
Kivesszük majd a részünket.

Most még csendes idők járnak,
Nincs még vége a szép nyárnak,
Majd ha a gyümölcs megéri,
Magától is földre hullik.

Lesz majd ünnep a világon,
Itten, tul a Királyhágón,
Az ünnepen mind ott leszünk
Székely szívvél mind részt veszünk.

A koresmáros csak hallgatja
Bajszát meg-megsodorintja.
Akár így lesz, akár úgy lesz,
Neki mindenkép csak jó lesz,
A haszon csak az övé lesz...

Dr Veritás.

— **Politikai hírek.** A kormány tagjai hétfőn délelőttől kezdődőleg miniszteri tanácskozásokat folytattak, melyek csak kedden délután 2 órakor nyertek befejezést. Hétfőn a jövő évi költségvetésről tanácskoztak; az egyes miniszteriumok már megállapították szükségleteiket, azonban a pénzügyminiszterium még nem foglalkozott

az eléje terjesztett munkálatokkal. Nagyonfontosságúak Apponyi Albert gróf javaslatai a kongruáról és a katolikus autonomiáról, de legfontosabb és a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot Andrássy Gyula grófnak a választójogról szóló javaslatról tett előterjesztése, melynek tervezetével a kormány tagjai teljesen egyetértenek. Wekerle miniszterelnök szerdán reggel Ischlbe utazott, hol csütörtökön ő felsége kihallgatáson fogadta. Hétfőn Budapesten erősen tartotta magát a hír, hogy az új végrehajtási novellát egyelőre visszavonják, mert Wekerlénak mint pénzügyminiszternek aggályai merültek fel ellene, de ezt a hírt eddig hivatalos helyről nem erősítették meg.

— **Vendégeink.** Napról-napra bővül diszes névsora azon vendégeinknek, a kik városunkat az augusztusi ünnepek alkalmából látogatásukkal megtisztelik. Legközelebb vett értesülésünk szerint Zempléni Árpád, kitűnő fővárosi író, a „Petőfi Társaság” tagja és neje Révész Anikó, az országszerte ismert zongoraművész is kilátásba helyezte megjelenését, sőt egy-egy számmal a műsoros estély fényét és érdekességét is készek növelni, a mi közönségünknek már előre is rendkívüli műélvezetet biztosítana.

— **Erdélyrészi vásárok.** Hétfőn augusztus 10-én Ó Radna, Szászrégen; 11-én Eczel, Kisapold; 12-én Papolcz; 13-án Felek (Szébenmegye) 14-én Marosujvár; 16-án Gernyeszeg, Harasztkerék, Kendilona; 17-én Előpatak.

— **Halálozások.** Szobottka Rezsőné, a köztisztletnek és szeretetnek örvendett kiváló urnót, hétfőn helyezték örök nyugalomra, gyászoló családja és a közönség impozáns megnyilatkozása mellett.

Roboz Adolf, volt székelykereszturi postamester, 34 évi szolgálata után e hó 4-én d. u. 6 órakor, életének 58-ik évében jobblétre szenderült. Hült tetemeit e hó 6-án d. u. 2 órakor helyezték örök nyugalomra, a város közönségének részvéte mellett.

— **Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága** szerdán, e hó 12-én délelőtt 9 órakor tartja rendes havi ülését, a vármegyeház kistermében.

— **Ötvenéves találkozó.** A székelyudvarhelyi gimnáziumban ezelőtt 50 évvel érettségizett iskolatársak, ma, vasárnap Bálványosfüreden találkoznak. Életben vannak még közülök Szabó Dénes kuriai bíró, Imets Jakó kanonok, Keresztes Károly hadbíró tábornok és báró Apor János. A ritka jubilánsok tiszteletére Bálványosfüreden nagyszabású ünnepélyt készítettek elő.

— **Az új szintársulat.** Az erdélyrészi első színikerület új igazgatója Szilágyi Dezső már nagyban szervezi társulatát, hogy a közönség igényeinek mindenben megfelelhessen. Eddig nyert értesüléseink szerint már előre is jelezhetjük, hogy sikerült az igazgatónak primadonnául H. Lévai Bertát megnyerni, aki az országban ugyancsak énekehang, mint játék tekintetében a legelső közé tartozik. Drámai színésznőnek a jőnevű Konrád Ilona, komikusnak Áldori N., szerelmes színésznek Zilahy János van szerződötve; az igazgató maga mint kitűnő

operette komikus ismeretes; a szerződések még javában folynak és így a legközelebbi színi-évad nem mindennapi élvezeteket helyez kilátásba.

— **Adomány.** Az „Udvarhelymegyei Takarékpénztár” igazgatósága 100 korona adományt szavazott meg az augusztus 24-iki székely nagygyűlés és kiállítás céljára. Ez a tény nemcsak jótékony, hanem példát adó cselekvés is, mely az ügyben fáradozókat frissítő buzdítással lelkesíti. Az intézet nemeslelkű adakozásáért ezuton is hálás köszönetet mond a Székely Társaság elnöksége.

— **Bukaresti testvéreink.** Onnan a szomszédból, a székely kivándorlás ősi vidékéről kedves hír jött hozzánk. A Bukaresti Magyar Társulat küldött levelet az itteni Székely Társaságnak, hogy az augusztus 24-iki székely nagygyűlésre eljönnek az oláhországi magyarok megbízottai is, a magyar társulat elnökének, Veress Jánosnak a vezetése mellett. Amellett napról napra érkezik újabb jelentkezés, mi biztató jele annak, hogy mennyire nagy mindenfelé az érdeklődés a gyűlés iránt. De biztató kilátás ez a körülmény arra is, hogy a megjelenők sokasága és tekintélyes egyénisége a nagygyűlést rendkívül impozánssá fogja tenni s Székelyudvarhely jelentőségét igen-igen meg fogja növelni. Nem kisebb az érdeklődés a nagygyűlés alkalmával tartandó ujságíró kongresszus iránt se. Legújabbban a kézdívasárhelyi „Székely Ujság” felelős szerkesztője Dr. Dienes Ödön ügyvéd jelentette be ezen az ünnepségen való részvételét. Így az ujságírók összefüvetele is általánosan ható eredményekre számíthat, mert már eddig is szinte mindenik számbavehető erdélyi magyar ujság bejelentette képviselőjét.

— **Tornaünnepély Székelykeresztúron.** A ma (vasárnap) délután 5 órakor kezdődő és az ottani Első Labdarúgó Szövetkezet által rendezendő nagyszabású football mulatság amugyis tekintélyes számu rendezőbizottsága utólagosan még három agilis taggal, u. m. Iványi Sándor, Szőke Gábor és Zsigmond János urakkal szaporodott. A szétküldött meghívók csinoságáért és egyszersmint méltányos áráért Betegh Pál nyomdai intézetének a rendezőség legmélegebb elismerését nyilatkoztatta.

— **A falu pennája.** A világ arra felé halad, hogy még a tücsinálást is sok-sokféle mesterember osztja meg a gyártás különféle fokozataiban. Szinte hajszálfinoman kezdenek széttagozódni a teendők a társadalomban. Minden fogásra más-más erő áll készen s szaporán adja tovább egyik kéz a másiknak a maga cselekvését. Még a hivatali rendszerekben is mind-mind csiszoltabb lesz ez a széttagozódás; ott is a hatáskörök sokféleségén mennek keresztül az emberek ügyes-bajos dolgai. Csak a falu pennája maradt meg örök univerzáltságában; a falu jegyzőjének kell mindenhez értenie, mint valami kipróbált ezermesternek. Baj is volna, ha nem lenne meg a faluk társadalmának ez az ezermesterséget kifejtő ereje. A falu pennája az a végső ídeg, mely a közéleti kérdések iránt való érdeklődést, a nagy eszmék előretörő akarátát átviszi a

népbe éppenugy, mint a hogy az állam tevékenységét érvényesíti hivatali munka útján. Elismeréssel gondolunk erre a sok-kezü munkakészségre, mert látnunk kell érdemes cselekvéseit abban is, ahogyan az augusztus 24-iki székely kiállítás előkészítésén működik. Vettük a hírt, hogy személyes utánajárással, buzdító szóval, jó példával, tehát egész egyéniséggel dolgoznak a falu jegyzői a jó ügy sikeréért. Büszkék vagyunk az ilyen ezermesterekre, a kiket sokféle hivatalos munkájuk nem csigáz el, hanem idealizmusokkal a társadalmi munkából is részt vállaltak. Hát igaz is: „teher alatt nő a pálma”.

— **Petőfi-ünnepély.** A székelykereszturi iparos ifjuság augusztus 2. reggel fél 8 órakor indult Bálint Dániel udvaráról és onnan a kereszturi polgári zenekisérettel vonult végig a városba; majd szekereken elhelyezkedve Hájjasfalvára érkeztek, a hol a következő műsort adták le: 1. Himnusz, énekelte az ez alkalomra alakult kereszturi dalkar. 2. Emlébeszéd Gál Imre. 3. „A hazáról”, szavalta Szalontay Gábor. Az emlékszóbrót megkoszorozta Szabó János. Rákóczi induló, előadta a kereszturi polgári zenekar. Hazafiúi kötelességnek eleget tévén, a zárandokló csapat tovább vonult Fehéregyházára, honnan egy 10 tagú bizottság lement Segesvárra, hogy megkoszorozza a legnagyobb magyar költő szobrát egy mezei virágból font koszorúval, melyet Szabó Ferenc IV. éves tanulóvendék helyezett el az oszlop talpzatára. Rövid kis beszéd elmondása után innen nemsokára visszamentek Fehéregyházára, ottan találkoztván a kereszturiakkal csendesen mentek hazafelé mind azok, kik napi munkájukat megelégedéssel végezték el. Hálás köszönet illeti a kereszturi lakosságot, kik filléreikkel támogatták az ifjuság nemes célját és elismerést érdemelnek az összes közreműködők, kik semmi fáradságot nem kiméltek és odaadó szorgalommal, buzgalommal és sikerrel teljesítették a rájuk bízott feladatokat, melyből az országnak Horváth Lajos tanárt illeti meg.

— **Nyergestetői ünnepély.** Alsóik hazafias közönsége, mint minden évben az idén is leróta a kegyeletes megemlékezés adóját, a Nyergestetőn vívott dicső harcban elvérzett székely ifjak sirjánál, hol e hó 2-án tartották a szokásos ünnepélyt, melyre a vidékről is nagyon sokan rándultak ki. Az ünnepélyt pont 10 órakor kezdték az emlékoszlopnál, hol Kunc István nagytusnádi plébános misét mondott; majd a jelen voltak élénkelék a Szózatot; Bartalics Ágoston főszolgabíró vázolta ezután az emlék történetét. A tulajdonképpeni ünnepélyt Dr. Nagy György hazaszeretettől sugárzó, magas szárnyalású beszéde nyitotta meg, melyet a közönség őszinte lelkesedéssel, viharos tapsokkal fogadott. Szavalt még Bálint György és Szántó Ádám; tartalmas szép beszédet mondott Dr. Balló István. A lélekemelő szép ünnepélyt a „Himnusz” elnevelésével zárták be, melyet az őss-es jelenlevők megtartottan énekeltek.

— **Emberölés játékból.** Folyó hó 4-én délután 6 órakor Fiatfalva községben Bágy János 16 éves legény

az utcán játszadozó Bágy Lukács, Galantai János és Peti János fiukhoz ment és játékból a kezében levő kaszával a gyermekeket ijesztgette, hogy rögtön levágja. Peti Jánoshoz vágott a kaszával s annak jobb füle mellett az ütőerét keresztül vágta; a fiu azonnal meghalt. Bágy Jánost a csendőrség elfogta és a székelykereszturi járáshírósnak átadta.

— **Vágó lajstrom.** A m. kir. földmívelésügyi miniszterium 1908. évi 54.300 sz. rendeletéhez szükséges Vágó-lajstromok és egyéb nyomtatványok, melyek 1908. évi augusztus 1-től minden község által beszerzendők és csak ezen minták szerint lesznek vezetendők Betegh Pál villamoserőre berendezett könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, a törvényhatósági m. kir. állatorvos urtól nyert utbaigazítás szerint elkészültek és kaphatók. E körülményt a t. előjáróságok szíves figyelmébe ajánljuk.

— **Elfogott betörő.** Üstös Ida beneczedi lakos, 16 éves cigányleány múlt hó végén az Alsósiménfalván lakó Elekes Dénes kereskedésének bezárt ablakát feltörte, azon át az üzletbe bemászott és a pénztár fiókjából 32 koronát ellopva, prédájával szerencsésen elmenekült. De midőntett e hó 1-én ismételte és ugyanazon az ablakon bemászott, hogy megint pénz után kutasson, rajta vett és tetten éretett. A csendőrség elfogta és most a vizsgálati fogságban várja méltó büntetését.

— **Kincstári vetőmag a gazdáknak.** Darányi földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy a kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokok, valamint a gödöllői m. kir. koronauradalom gabona és egyéb terménykészletből az erre alkalmas minőségű magvak az alábbi feltételek mellett vetőmagul mindazoknak a gazdáknak kiadassanak, akik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak. Az egyes termények csak készpénzfizetés mellett engedtetnek át. Az eladási ár Kisbér, Bábolna és Mezőhegyesre, valamint Gödöllőre nézve a budapesti tőzsdei, Fogarasra nézve pedig a fogarasi piacon jegyzett árak szerint állapittatik meg oly módon, hogy az elszállítást megelőző napon jegyzett árakból szállítási költségre Kisbérén 83 fillér, Bábolnán 60 fillér, Gödöllőn 30 fillér, Mezőhegyesen pedig 100 fillér qként levonatik, az ily módon megállapított árhoz azonban mivel jól megrostált vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon qként 2 korona hozzásszámtatit. Egy gazdának egy és ugyanazon gabonanemből 100 qig egyéb magvakból 10 qig terjedő mennyiség engedtetik át. A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre fordítható, ezért a megrendelő gazda kívánatra — a megrendelés teljesítése előtt — hiteles községi bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy a megrendelt vetőmagra tényleg szüksége van. A szállítást a legközelebbi vasuti állomásra mindegyik birtok ingyen, illetve költségfelszámítás nélkül teljesíti, a vasuti szállítási költségeket a megrendelő fél viseli. A szükségelt vetőmagra előjegyzéseket is kérhetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságaitól és pedig őszi gabonára ez évi okt. 1-ig, tavaszira pedig ez évi december végéig. Minden előjegyzetett vetőmag méter-mázsájáért 1 K előlegül fizetendő

Kereskedő tanulóknak egy 2—3 gimnázialis osztályt végzett fiut azonnal felvesz Bihari Mór női és férfi divatárú üzletébe Székelykeresztúron.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől

Szám: 237—1908.

Meghívó.

A gazdasági egyesület választmánya folyó hó 10-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívótnak.

Tárgysorozat.

1. Az őszi állatkiállítás ügye.
 2. Jelentés az ekebemutatásról.
 3. A földmívelésügyi Ministerhez benyújtandó jelentés az 1908 évi takarmányviszonyokról.
 4. «A kecskelegeltetésről» alkotott vármegyei szabályrendelet tárgyalása.
 5. Folyó ügyek.
- Székelyudvarhely, 1908. augusztus 5-én.

Az elnökség

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

M. kir. államvasutak.

Nyári menetrend.

Érvényes 1908 évi május hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predeal — Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	állomások	I-II.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	720
1121	1112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Püspökladány	403	117
—	218	é Debreczen	220	1040
348	211	é Nagyvárad	289	1104
827	553	é Kolozsvár	1150	559
—	987	é Dés	—	309
1016	726	é Aranyosgýeres	980	348
1048	755	é Torda	852	313
1044	750	é Székelykocsárd	900	307
453	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1143	831	é Tóvis	812	157
—	930	é Gyulafehérvár	700	1244
—	403	é Arad	1221	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradon át	1225	605
404	1000	i Arad	438	225
1056	746	i Gyulafehérvár	910	850
1206	838	i Tóvis	812	157
1239	905	é Küküllőszög	735	1253
302	911	i Küküllőszög — Parajd	648	1238
902	223	é Parajd Szováta és Korond fűrdők	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszeben	445	731
300	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz. udvarhely	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz. udvarhely	531	849
441	1229	é Székelykeresztúr	430	815
606	155	é Székelyudvarhely	305	700
—	—	Homoród-, Székely-, Gergely- és Solymossy-féle Sós-fűrdők	—	—
632	135	é Földvár Előpatak-fűrdő	313	637
712	209	é Brassó	245	546
1200	219	é Predeal	112	382
111	331	é Bukarest	800	915
805	920	—	—	—
841	305	i Brassó-Kézdivásárhely-Bereczk	159	633
1008	430	é Sepsiszentgyörgy	1241	505
1249	705	é Kézdivásárhely	1033	245
134	759	é Kézdiszentkereszt, Vénus-ásványvíz-forrás, kőbányák, lenmagolaj készítés	952	154
—	—	é Bereczk	905	1257
225	856	—	—	—
1035	500	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes-Palanca	1205	425
1114	610	é Málnás-fűrdő	1113	346
1143	653	é Tusnád-fűrdő	1033	321
1242	831	é Csikszereda	903	223
115	900	é Mádéfalva	824	151
336	306	i Gyimes	520	—
346	346	é Palanca	—	1002
200	946	i Mádéfalva	755	150
440	1230	é Gyergyszentmiklós	500	1020

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

BÉRLET.

Baróton, Háromszék megyében, közvetlen a községgel összefüggő 438 hold területű I. osztályú szántó és kaszálóból álló, gazdasági szeszgyárral kapcsolatos földbirtok **hat (6)**, esetleg több évre is bérbeadandó. Közvetítők kizárva. Felvilágosítást nyerhetni 1908. szept. 1-ig Baróton, azontul Sepsiszentgyörgyön Zathureczky Gyula urnál.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva, minden megerősítés nélkül és önállóan az **angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja.** — Előfizetési ár negyedévre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatószámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97-ik szám.

Kocsik

kiváló minőségben, mérsékelt áron mindig kaphatók **Albert Péter** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 52. sz. alatt. — Használt kocsikat javít és becsere.

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládákban és tucatonként is a legolcsóbb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, papír és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézi.

Hazai kitűnő minőség!

úgy hat «AZ ÜZLET» minden egyes száma.

Mutatószámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest V., Percel Mór-ut.

Nyári multságokra

meghívók

ugyszintén csinos kiállítás

névjegyek is

BETEGH PÁL

könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt rendelhetők.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Csemegeszőlő, csakis elsőrendű nemas fajok, — postakosaránként 280 K. 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte postakosaránként 240 K. 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K. turkuszán és ananász 32 K. postakosaránként 240 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít: **Szabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.**

Pályázat

pénztárnoki állásra.

A székelyudvarhelyi ref. kollégium előjárósága pályázatot hirdet a kollégiumi pénztárnoki állásra. Javadalmazás: évi 1200 (ezerkétszáz) korona, havi előleges részletekben. Feltételek: 8000 (nyolcezer) korona biztosíték, első helyen való jelzalogban vagy értékpapirokban s megfelelő képesítés vagy gyakorlat.

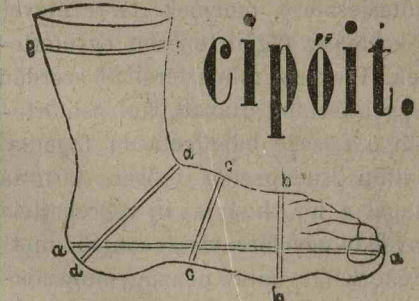
Az ügykezelésre s utasításokra nézve tájékoztatást nyújt Szabó András gazd. felügyelő tanár.

A pályázatok 1908. augusztus 22-ig a koll. előjáróságához benyújtandók.

Minden kényelmet magában foglal és azért számos elismeréssel halmozzák el férfiak, nők és gyermekek részéről

Mercz Károly

cipésmester legújabb rendszerű

A fennebbi ábra szerint pontos mértékvetel, esetleg jól találó viselt cipő után vidéki megbízásokat is gyorsan és pontosan teljesít.

Az összes rendeléseket személyesen intézi és készítményeiért teljes felelősséget vállal

Alkalmazást nyer

néhány ügyes eladó és pénzbeszedő helyben és vidékre egy jól bevezetett házi és ipari cikk elárusítására. — Ajánlatok:

S. Co. Segesvár, Bajor-utca 22.

Uj magyar lemezek! Legújabb Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése Székelyudvarhelyt

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f, Nagy lemez 6 K — f

A „Scala” lemezek a legjobbak.

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzettségű üzletvezető m közreműködése mellett **nagy forgalom és kevés haszon** elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes. Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.

A melyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca I. szám.